

HISTORIA

ji.kuczynska@glos.com

IRENA KUCZYŃSKA

Centralny punkt wystawy stanowią uwierzytelnione pierwodruki *Ustawy Rządowej* ze zbiorów bibliofila Wojciecha Kochłowskiego z Warszawy. Uczestniczył on w uroczystym otwarciu wystawy „W 225 rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 maja” w Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy.

Do dnia dzisiejszego znanych jest 21 pierwodruków Konstytucji 3 maja, odbitych 5 maja w warszawskiej drukarni Grolla.

Dwa z nich, wszyte w kłocki dokumentów z XVIII wieku, można oglądać na dobrzyckiej wystawie. Pierwszy egzemplarz opatrzony suchą pieczęcią i podpisem Adama Skuńskiego - sekretarza ziemskiego i grodzkiego warszawskiego, jest bezcenną pamiątką narodową.

Ustawę Rządową jako pierwsza drukowała „Gazeta narodowa y obca”. W ciągu roku nakład *Ustawy Rządowej* sięgnął 30 tysięcy. Na wystawie w Dobrzycy prezentowane są edycje, które wyszły z drukarni najważniejszych oficyn warszawskich Grolla i Dufoura.

W uchwaleniu *Ustawy Rządowej* i jej obronie wielką rolę odegrała grupa posłów zbierających się w Pałacu Radziwiłłowskim w Warszawie. Klub 10 maja przekształcił się w Zgromadzenie Przyjaciół Konstytucji Rządowej - pierwsze nowoczesne stronnictwo polityczne w Polsce. Jednym z członków założycieli był adiutant i szef kancelarii wojskowej króla Stanisława Augusta Poniatowskiego - gen. Augustyn Gorzeński - twórca zespołu pałacowo-parkowego w Dobrzycy.

Ustawa Rządowa, (która przeszła do historii jako Konstytucja 3 maja) była dziełem grupy posłów, którzy wykorzystali czas po feriach wielkanocnych i nieobecność posłów opozycyjnych.

Posiedzenie zaczęło się 3 maja 1791 roku o godz. 11.00 w Sali Senatorskiej Zamku Królewskiego w Warszawie. Znamy to z dziarusa Franciszka Siarczyńskiego (jest też na dobrzyckiej wystawie). Po odczytaniu alarmującego doniesienia Deputacji Interesów Zagranicznych, na wniosek Ignacego Potockiego, król Stanisław August Poniatowski oświadczył, że ratunek dla kraju widzi tylko w *Ustawie Rządowej*.

Po burzliwej dyskusji, ignorując protesty malkontentów m.in. posta Jana Suchorzewskiego, który „protestował przeciwko niewoli” (taką miała być *Ustawa Rządowa*),

Generał Augustyn gości króla Augusta

Muzeum Ziemiaństwa Bezcenne narodowe pamiątki związane z Konstytucją 3 maja

W. Kochłowski prowadzi po wystawie Szymon Balcer prowadzi, chór z Raszkowa koncertuje

Wnuczka Zofii z Czarnieckich z mężem oraz H. i K. Balcerowie

król podniósł rękę żeby przemówić, a marszałek Stanisław Małachowski - jak mówił w Dobrzycy prof. Michał Zwierzykowski z Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, uznał to za zaprzysiężenie. Po nim,

wśród wiwatów „Wiwat król!”, „Wiwat Konstytucja” zebrani przeszli do katedry św. Jana na uroczystą mszę św. 5 maja sejm zobligował członków Deputacji Konstytucyjnej do podpisania *Ustawy Rządowej*.

Maria Dokowicz i jej goście na wystawie w Muzeum Ziemiaństwa.

Maria Dokowicz i jej goście na wystawie w Muzeum Ziemiaństwa.

Składa się z preambuły 11 artykułów. Uchwalili ją konserwatywna szlachta, była owocem zgody, miała na celu umocnienie państwa. Była nowoczesna, bo uwzględniała nie tylko szlachtę ale też mieszczan i chłopów. Anulowa-

no ją po II rozbiore Polski w Grodnie w 1793 roku. Opomoc do Katarzyny II zwrócili się antykonstytucyjni malkontenci. Stanisław Szczęsny Potocki, Ksawery Branicki, Seweryn Rzewuski weszli do historii jako zdrajcy.

Na wystawie jest szereg dokumentów wydanych przez zawiązaną przez nich konfederację w Targowicy 14 maja 1792 roku.

- Dzięki Konstytucji 3 maja, Polacy mogą bez wstydu spoglądać na przeszłość swojego państwa - podkreślał prof. Zwierzykowski. Konstytucja stała się legendą i mitem.

Dla kolejnych generacji była i jest dowodem tkwiących w narodzie sił żywotnych brutalnie zduszonych przez obce potęgę.

Komisarz wystawy Szymon Balcer, oprowadzał po ekspozycji. W werniszażu uczestniczyła wnuczka Zofii Czarnieckiej - Gunterowej - Justyna Klimek z mężem Pawłem i z dziećmi. Zdjęcie ślubne babki z 1929 roku jest jednym z eksponatów wystawy. Klimkowie należą do Stowarzyszenia Potomków Sejmu Czteroletniego, który reprezentował na otwarciu wystawy wicemarszałek Piotr Biliński.

Jednym z ważniejszych eksponatów jest wypożyczony z Gołuchowskiego Zanku portret króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w stroju koronacyjnym namalowany przez Marcello Bacciarellego.

Należał on do gen. Augusta Gorzeńskiego - adiutanta ostatniego polskiego króla. W 1879 roku portret został sprzedany na licytacji Janowi Działyńskiemu z Gołuchowa.

- Portret będzie w Dobrzycy tylko do lipca, potem wraca do Gołuchowa. Takie są ustalenia z Muzeum Narodowym w Poznaniu. Wystawa jubileuszowa będzie eksponowana w pałacu w Dobrzycy do października mówi Wiesław Kaczmarek - dyrektor Muzeum Ziemiaństwa. Uroczystość uświetniło Towarzystwo Śpiewu w Raszkwie pod batutą Jana Wojtaszka. ●

©©